

A lap szellemi részére vonatkozó
minden közlemény
Margitai József szerkesztő
névén küldendő

Kiadóhivatal:
Eischel Filipp könyvkereskedése.
Ide küldendő az előfizetési díjak
nyilttérre és hirdetések

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor
Fél évre 4 kor
Negyed évre 2 kor
Egyes szám ára 20 fill.

Hirdetések elfogadtatnak:
Budapest: Goldberger A. V. és
Eckstein B. hird. irod. Bécsben
Schalek H., Dukas M., Oppelik A.
«Általános Tudósító» hirdetési osz-
tálya Budapest.

Nyilttér petitaera 20 fill.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, a »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« s a t. hivatalos közlönye.

Zalavármegye Muraközért.

Varazsdon néhány hét óta egy lap ielenik meg, melynek nyíltan bevallott célja: a magyar államtól való elszakadás és a független önálló Horvát királyság érdekében propagandát csinálni. Ez egyébként sok horvát lapnak és sok horvát embernek az ábrándja. Sajnálatra méltó törekvések, melyek miatt a horvátországi józanabb elemek méltán aggódnak hazájuk sorsán. Mert van még — hála Istennek! — elég normális gondolkozású ember Horvát-Szlavonországban, ki ismeri a történelmet, ismeri azokat a közel ezer éves kapcsolatokat, melyek Horvátországot Szent István koronájához fűzik. Tudja minden elfogulatlan ember Horvátországban, hogy a horvát testvérek összes szabadságukat a magyar nemzetnek köszönhetik, s meg van arról győződve, hogy mihelyt lazulnak a kapesok, lazulni fog a szabadság is.

Öszintén sajnáljuk Drávántul magyarbarát — testvéreinket, személyes jó barátainkat, kiknek a helyzetük nem a legkényelmesebb a rakoncátlanok pártütök közt. De annál nagyobb tisztelettel, kell hogy adózzunk nekik, mert nem engedik magukat félrevezetni a nagyhangú proféták kiabálásai által, hitek maradnak Szent István koronájához, s hitek maradnak a Zrinyiek szelleméhez, s kik mindörökké követendő példát szolgáltatnak minden jó horvát előtt a közös haza szeretetében.

De legyen elég ennyi a helyzet megvilágító tényekből. Lássuk azokat az okokat, melyek minket közleményünk megírására ösztönöztek.

Az a bizonyos varazsdi lap az önálló, független reménybeli új Horvátország keretébe (Szlavonia, Dalmácia, Bosznia, Hercegovina

lsztria, Krajna, Karinthia és Stiria egy része közé) Mur közt is bele vette. Azt a Muraközt, — melynek fiai — ezer éven át — őszinte fiai voltak a magyar — hazának, hű katonái a Zrinyieknek s 1848-ban lelkes őrei a magyar határnak. Azt a Muraközt óhajtlják megszerezni örületek terveiknek, melynek fiai 10 évi Horvátországhoz való tartozás után 1861-ben nagy lelkesedéssel kivánták az anyaországhoz való visszacsatolást. Ennek a muraközi népek a békéjét, nyugalmat, hazaszeretét akarja feldolni áldatlan kezekkel egy varazsdi ügyvéd, annak a bizonyos lapnak a szerkesztője. Mert lapjának eddig megjelent minden számában és külön erre a célra készült füzetében szemenszedett hazugságokkal hinti a konkolyt a muraközi nép közé.

Ezen hazugságokkal szemben megjegyezzük, hogy annyi szabadságot sehol sem élveznek a nemzetiségek, mint Magyarországban, tehát Muraközben is. A muraközi horvát ajku nép az ő anyanyelvét a templomban, az iskolában, a bíróságnál, egymásközött érintkezésben s mindenütt szabadon használja. Az iskolában az ő anyanyelvén folyik a tanítás. A magyar kormány horvát könyveket ad ki számukra, a hittant sehol sem tanítják másként, mint az ő anyanyelvén a templomokban sehol sem énekelnek s nem prédikálnak másképp, mint a nép nyelvén.

S Horvátországban?! Nincs egyetlen egy községi iskola, a hol a pap a magyarokat magyarul akarná tanítani a hittanra, s nincs egyetlen egy kath. templom, amelyben magyarul prédikálnának. Sok községet ismerünk Horvát-Szlavonországban, a hol többségben van a magyarság, vagy tekintélyes számban, de sem a misét, sem a gyónást nem engedik magyarul végezni. Bródból külön vonaton kellett a vasutasok gyermekeit Gombosra szállítani a husvéti gyónásra, mert

nem akarták az ártatlan gyermekek magyar gyónását az oltani papok meghallgatni.

A nikinczei magyarokat nem bocsátlják a temetőbe szereteljeik sírhalmához, mert a református vallásra voltak kényszerülve áttermi a templomi és iskolai nyelvi zaklatások miatt. A magyar gyermekeket megbüntetik a horvát tanítók, ha az iskolában magyarul mernek egymással beszélni stb . . .

Horvátországban nincsen egyetlen egy községi iskola, a melyben figyelembe vennék azt, hogy a tanulók túlnyomó része magyar anyanyelvű. Minden iskolában horvát nyelven kezdik a tanítást s minden osztályban horvát a tanítás nyelve.

Régi közmondás, hogy »minden rossznak meg van a jó oldala!«. Így vagyunk mi a Varazsdról megindított mozgalommal is, mert felhívta a muraközi iránytadó körök figyelmét arra, hogy jobb gondot fordítsunk a muraközi nép magyar hazafiai érzésének az ápolására, mint eddig tettük s többet törődünk iskoláinkban a magyar nyelv megtanításával, mint eddig tettük. A varazsdi lapnak köszönhetjük, hogy a megye s az ország figyelmé ismét felénk fordult. Ime! Megmozdult már a megye. E hó 9-én a megyei közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta s a kormányhoz és képviselőházhoz felterjeszteti határozta az állandó választmányi abbeli kérelmét, hogy Muraköz egyháziilag a szombathelyi püspökséghez csatlóttassék.

S ha teljesedik a muraközieknek s Zalavármegyének ez a régi óhaja, a Varazsdról megindult akciónak nagy része lesz benne, mert figyelmünket felhívta arra, hogy eddigi türelmünkkel szakítsunk és a tett mezejére lépünk. Így sült el a varazsdiak mozgalma vissza felé, mert nem az igazság és nem a jog alapján állott.

Ki akarja tehát másra rátukmálni a

T Á R C Z A .

Május.

Csodás május! Természet ifjusága
Vágyfakadás. — dallal köszöntelek
Szerelmet ontasz az egész világra.
A lég nem ösmert illattól remeg.
Mi télen át forrongott lenn a földben,
Egy mosolyodra rügy, virág fakad.
Mind feléled, megifjul körültem,
Minden ujjongó, mámoros, szabad

El a városból! Ki a tág mezőre,
Ahol a fűtlős orgona virul
Föl a magas, a büszke hegytetőre,

Melyre napfényes tiszta ég borul.
Madárdal csattog, méh száll a virágra,
Gyönyört susognak a fák, levelek
Május! Május! Természet ifjusága.
Tanultam tőled . . . Én is szeretek!

PÁSZTOR ÁRPÁD.

Megfeledezett magáról.

(Vége)

Berkes ur még aznap kijelentette a gróf urnak, hogy a fiuk immár eléggé érettek a nyilvános iskolára; Blanka számára nevelőnő kell, mert ő nem ért a kézimunka — tanításhoz, zongorázni alig tud; hogy most már tanulmányait, melyeket csak — pénzihiány miatt — szakított meg, folytatni akarja; hogy az ügy sürgős; s még sok egyebet hozott föl távozásának indoklásául.

— csak a valódi okot nem. A gróf meg volt lepve és meg is sértette a fiatal embernek ez a gyors nézetváltozása.

»Annál jobb!« gondolta Berkes. »Legalább biztos vagyok, hogy a valódi okot nem sejtí hanem elhatározásomat egyszerű nevelői szeszélynek tartja.«

S másnap elutazott. A gróf hidegen megköszönte fáradozásait; a fiuk zokogtak; Blanka azonban nyugodtan kezet nyujtott neki, míg ajkairól a bucsuszó hangzott: »Isten önnel!«

S végtelen szomorú pillantást küldött utána. Azután szobájába ment Blanka és sirt. S mikor este ágyba feküdt, elővette az imádságos könyvét. De nem imádkozni akart belőle! Kivett az imádságos könyvből egy lapot, mely tankönyvből volt kiszakítva: az utolsó lecke volt, melyet tanítójának felmondott. Ezt a lapot olvasta el.

Ez lesz ezután mindennapi imádsága.

Tíz év mult el.
Elfelejtette-e Blanka tanítóját?

saját nyelvét? a magyar, vagy a horvát?! S ki a türelmetlen, a magyar vagy a horvát?! Az a magyar, a ki a horvátnak szerbnek, románnak, németnek ruthennek, lótnak teljes szabadságot ad nyelvének használatában? — vagy az a horvát, a ki a Horvátországban letelepedett magyar népnek nem engedi meg, vagy megnehezíti a polgári jogok gyakorlását, nem engedi meg anyanyelvének szabad használatát sem a templomban, sem az iskolában sem a közigazgatásnál sem a bíróságnál?! Az a horvát tulzó veti szemére a magyarnak az erőszakos magyarosítást, a ki a vele egy nyelvet beszélő szerbet a nemzet testén élősködő fekélynek tekintti, mert tulzásait nem követi.

Jó volna mindezekről gondolkozni azoknak a Muraközben élősködő hazaárulóknak kik a varazsdi lapot terjesztik s annak hazug tudósításokat küldenek a muraközi viszonyokról és egynekről.

Horvátországban kiméletlenül szemébe vágják a bevándorolt somogyi, vagy alföldi magyarnak, hogy «szégyen nem tudni annak a hazának a nyelvét, a melyben lakunk.» S nálunk Magyarországon?! Mi türelmesen beczéztetjük a horvátokat és más nemzetiségeket, megtanuljuk nyelvüket — de nem ők a mienket —, hogy hivatalos, iskolai és egyházi dolgaikban eljárásunk S mégis ők — az elnyomott nép a varazsdi lap szerint.

A Muraközi kérdés.

Felolvasatott a folyó hó 9-iki megyei közgyűlésen.

Zalavármegyének a Mura és Dráva folyók közt fekvő termékeny félszigete, az u. n. »Muraköz« már régebben a Szent László királyunk alapította zágrábi püspöki megyébe kebleztetett be. Az az úr, amely ennek következtében Muraköz és az anyaország illetőleg Zala megye közt létesült, még látogatóba és viszont az a kapocs, amely Muraközt Horvátországhoz fűzte, még szoros sabbá lón először akkor, amidőn Muraköz az 1848/49-iki évi események után Zalavármegye területéből is teljesen kiszakították, amennyiben politikailag is Horvátországhoz csatoltatták; majd pedig az 1852 évben, midőn a zágrábi püspökség érsekséggé alakították át, mert ennek folyamánként a zágrábi püspök, illetőleg érsek megszűnt Magyarország Hercegségének suffraganeusa lenni.

Alkotmányunk helyreállításakor vármegyénk említett kies vidéke területileg és politikailag visszacsatoltattott ugyan Zalavármegyéhez és azzal az anyaországhoz is, de egyháziilag a zágrábi egyházi főhatóság alatt hagyott meg.

Ez a tényleges állapot élesen összeütközik

nemcsak ősi hagyományainkkal, hanem országos alapító-vényeinkkel is, a melyek hazánk területének épségét, elidegeníthetlenségét, sértetlen fentartását, teljes integritását biztosítják, mert ez az integritás nem csupán a területi, hanem a politikai épségből, integritásból is, ez pedig köz- és alkotmányjogi szoros értelemben véve nem csak abból áll, hogy a haza legkisebb területe is részt vehessen annak politikai működésében az ország igazgatási szervezeteiből kiszakítva ne legyen, ehhez képest pedig hazai hatóságok által és hazai törvények szerint kormányoztassék, hanem abból is hogy egyáltalán véve semmi nemü tekintetből se álljon semmiféle idegen intézmény és hatóság alatt és ne is legyen semmiféle tekintetből sem bármely más országban lévő bármely intézményhez is kötve, mert egyedül ez felel meg az államhatalom teljességének, a honpolgári állás, viszonyok és jogok egyenlőségének, az ország művelődési, biztonsági és nemzeti érdekeinek. De ezt kívánja czeréves ősi alkotmányunk, országos önállóságunk és nemzeti függetlenségünk is.

De fölötte káros is a magyar nemzeti és művelődési szempontból az említett állapot, mert annak következtében Muraköznek kevés kivétellel rom. kath. vallású népe összes egyházi, és amennyiben felekezeti iskolákat tart fen, iskolai ügyei intézésében is, tehát a hitéletnek és a népnevelésnek azon a terén, amelyen nekünk, — sajátos nemzetiségi viszonyainknál fogva — nem csupán az általános vallásoságnak és műveltségnek, hanem a vallási és hazafiúi erények együttes kultuszának és a magyar nemzeti irányú művelődésnek az alapját kell megvetnünk, az 1868.30. törvény-cikkben Horvát-, Szlavon- és Dalmátországek részére vallási, közoktatási és egyéb ügyekben biztosított önkormányzati jog alapján álló s ennél fogva kétségkívül horvát nemzeti irányú egyházi hatóság befolyása, vezetése és hatósága alá van rendelve, aminek a hatását egyáltalán nem ellensúlyozhatják népoktatásügyi törvényeinknek a felekezeti iskolákra vonatkozó és magyar nemzeti s állami szempontból túl-enyhéknek bizonyult intézkedései.

És különösen veszedelmes ez az állapot éppen Muraközre nézve egyrészt azon nyelvrokon-ságnál fogva, melyben Horvátországgal áll, másrészt pedig azért is, mert jelentékeny befolyást gyakorol nem csupán az egyéni, illetőleg a hitéletre, hanem a társadalmi és községi életre is azon okból, hogy talán sehol sincs a hitfelekezeti ügyek intézése annyira összeforrva a községi ügyek vitelével, — mint Muraközben, — ahol a hitközségi és a politikai községi élet e részben megszólván egyet alkot.

Az előadottnál fogva ismétellen felszólaltunk ezen megyei s egyuttal országos érdekű kérdésben, amelynek rendezése iránt már az 1848-iki országgyűlésen megnyilatkozott az országos közóhaj, és több ízben kérelmeztük az illetékes tényezőknél Muraköznek a szombathelyi püspöki egyházmegyéhez leendő csatolását. S Ó Felsége, Császári és Apostali Királyunk kegyesen meg is hallgatta kerésünket, amennyiben 1875. évi november hó 24-én kelt legfelsőbb elhatározásával Muraköznek a zágrábi érseki megyéből való kikeblését és a szombathelyi püspöki megyébe való bekeblését, ennek egyházi caonialisála céljából

pedig a tárgyalások megindítását legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott.

Új remény töltötte el keblünket, midőn a legkegyelmesebb királyi leirat újból felállította jogaink határköveté ismét fölkelni láttuk teljes fényében a napot — a tartós boru után. Azonban fáj, dalom: csakhamar ismét boru váltotta fel a rövid derüt és reményünk nem nyerhettek az ellenoldaltól gördített akadályok miatt valósulást. Ennél fogva azon alkalomból hogy a zágrábi érseki szék megüresedett, 1891. évi márczius hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlésünkben újólag feliratot intéztünk a Magas Kormányhoz az 1875. évben megindított tárgyalások folyamán kik felvétele, a muraközi egyházi kérdés megoldása iránt.

Ezen hazafias kötelesség érzetből származott nem csupán ezéjében, hanem eszközeiben is olyan jogosultalan ellenmozgalmat támasztott az ellen oldalon, amely kétségbevonhatlan bizonyítékul szolgált arra nézve, hogy Muraköznek a zágrábi érseki megyétől való elválasztása semmi halasztást sem tűr többé.

Ennél fogva még ugyanazon évi május hó 4-én tartott rendes közgyűlésünkben: siettünk jelenléte tenni a Magas Kormányhoz az említett ellenmozgalmról és indokoltan kifejezésre juttatván ama meggyőződésünket, hogy Muraközben mindaddig, amíg az Ó Felsége által elrendelt elcsatolás végrehajtva nem lesz, az államnak főként a közoktatási és közigazgatás terén hozott áldozatai dacára sem lehet consolidált viszonyokat teremteni s a magyar nemzeti állameszme hívei csak új kíséréseknél és támadásoknál lesznek ott kitéve; amellet pedig attól lehet félni, hogy az ily eszközökkel kivitt közdelem a legveszélyesebb nemzetiségi igazgatási fajul sürgős intézkedést kértünk.

E feliratok sem vezetvén kívánt eredményre, 1901. évi december hó 9-én tartott közgyűlésünkben újból feliratot intéztünk a Magas Kormányhoz valamint az országgyűlés képviselőházához is az iránt, hogy a visszacsatolás kérdése mielőbb rendeztesseék

(Folyt. követ.)

† Jókai Mór író-fejedelmünk földi maradványait e hó 9-én helyezték örök nyugalomra a nemzet nagy részvétele mellett. Zalavármegye közönsége külön is kifejezést adott mélyen érzelt gyászának azáltal hogy a temelés napján tartott törvényhatósági közgyűlésen Jókai Mór halhatatlan érdemeit jogyzókönyvbe iktatta. Barcza László bizottsági tag szép beszédben méltatta Jókai Mórnak soha el nem muló érdemeit. Nyagyaniszáról az Irodalmi és művészi kör küldöttségileg helyezett koszorut a köllő-király ravatalára

KÜLÖNFÉLÉK.

Nem! Mindig jobban megszerette, minél érettebb lett, minél jobban megértette, milyen nemesen cselekedett, amikor ezer más — gonoszul cselekedett volna. Tudta, hogy azért ment el mert a korán érett gyermek ifjúságot nem akarta megmételyezni tudta, szivelhogy nem könnyű hagyta el a »kis ráadás«-át. Mindezt tudta — s mégis Temerényi grófnak ment nőül. Igen. Megtanulta Berkes-től, milyen kedves, milyen szerény és milyen jó mind az a szép mezei virágocskák és mint használ mindégnyik valamit. Ő is ilyen kedves s valamire hasznos akar lenni. S az is lett. Egyedüli vigasza volt édes apjának, kit súlyos csapás ért elvezette mindkét fiát. S most kétségbeeséstől mentette meg Blanka a sorsüldözött férfit. Úgy-szólván karjain hordozta megkötözött iránta való szeretetét; mindent megtett amit szeméről elleshetet; feloldozta magát s kezét Temerényi bárónak nyújtotta, mert ősmerte apja kedvenc kívánságát, hogy Blanka a főváros legelőkelőbb gavalérljának nevévé váljék.

És Berkes? Berkes éveken át tanult, dolgozott! egyetemi tanárnak, a főváros leghíresebb or-

vosának küzdötte föl magát Nem felejtette el kis »ráadás-át«; hiszen olyan nagyon szerette! — S az a csók, amelylyel elkérgette — még ma is a homlokán égett. — Ma, amikor Blankát tíz év múlva mint másnak a nejét látta.

A mindig halvány Lédey báróné termeiben találkoztak. Blanka vérsipros lett, midőn egykori tanítója meghajolt, hogy megcsókolja kezét. Berkes elrejtette felindulását: senkise vette észre, hogy ismerik egymást. »Ez a mi titkunk! Idegenek vagyunk ez emberek előtt!« mondták egymásnak szemek. Néhány közönbös szó — ez volt az egész.

Még gyakran találkoztak társaságokban; de sohasem árultak el egyetlen szóval egyetlen pillanással sem, amit oly szívesen mondtak volna egymásnak.

Csak este, amikor egyedül volt a grófné el-sárgult lapot vett elő imádságos könyvből s el-olvasta utolsó leczkáját.

(Folytatása következik.)

Junális Ertesültségünk szerint a Csáktornyai Iparosifogat Egyesülete június 2-án tavaszi-mulatsígot rendez Szent Ilonau.

A tűzoltók ünnepe Folyó hó 4-én volt Florián napja, a tűzoltók szentjének az ünnepe napja. Ezt a napot Csáktornya közön-

sege hagyományos kegyelettel szokta megünnepelni s a műhelyek nagyrésztében szünetel a munka. A csáktornyai önkéntesség Flórián napját 8-án, mult vasárnap ünnepelte s ekkor testületileg volt jelen a róm. kath. templomban a 11 órai szent misén. Míse alatt a tűzoltó zenekar játszott.

Oktober elseje — május 9-én Bizony az idén máj. 9-én volt a katonák október elseje. Ekkor vonultak be a mult 1903. évi ujonczok tényleges katonai szolgálatra. Hogy miért van ez így tudjuk. A most bevonuló ujonczoknak ez a későbbi bevonulás félesztendői nyereséget jelent, mivel szolgálati idejük azért az 1903. évi december hó 31. ével kezdődik. Ezt a felvételt helyettük a január és február hónapokban behívott póttartalékosok és a decemberig visszatartott harmadéves katonák szolgálták le. Volt is e miatt sok keserűség. Ámde annál nagyobb most az öröm a szabadságoláskor. A csáktornyai uhlánusoktól szabadságotlalt f. hó 10-én, délután utaztak haza, nagyrésztük Zagoriába. Örömmükben a csáktornyai tűzoltók zenekarával kísértették ki magukat a vasúti állomásra s várták be az induló vonatukat, mely vonat nálunk boldogabb embereket mostanában aligha szállított.

Tűz. Kovácsics Imre felsőmihályfalvi lakos lakóházának teteje a folyó hó 3-án kigyulladt s úgy a tető mint a padláson volt különböző árukészlet elégett. A tüzet valószínűleg gyújtogatás idézte elő. A kár mint egy 800 kor, melyből biztosítás néven 400 kor megtérül.

Kis gyermekeket nem szabad magukra hagyni. Pufek Lőrinc murafüredi kisbirtokosnak Murafüreden levő telkén folyó hó 3-án délután 3 órakor a sertésöl kigyulladt és úgy a sertésöl, mint a közelben levő pajta, istálló és lakóház, a bennük levő takarmány szalma, kevés gabona, gazdasági eszközök stb. elégték. A tűzvizsgálat kiderítette, hogy a tüzet a károsútlak kis gyermekei idézték elő azáltal, hogy míg apjuk Cserencsócson vásáron volt az nap, a gyermekek magukra hagyatva, a sertésöl mellett gyufákat gyújtogattak, mitől az ől melletti nádkerítés s ettől az ől meggyulladt. A kár mintegy 750 kor, melyből 560 kor. térül meg biztosítás folytán.

Az »Országos magy. keresk. egyesülés« zalamegyei kerülete 1904. évi május hó 15-én, vasárnap délelőtti 11 órakor Nagykanizsán, a városháza disztermében alakuló gyűlést tart, melyre az érdeklődőket ezúton is meghívja a »Nagykanizsai kereskedők társulata« mint előkészítő bizottság.

Védhímlő oltás Csáktornyan. Csáktornya nagyközség előljárósága hirdeti, hogy a védhímlő oltásokat a községi orvos Csáktornyan folyó 15-én és 23-án délután 2 órától kezdődőleg fogja teljesíteni. Felhivatnak az illető anyák, hogy gyermekeiket a jelzett napokon az állami ellemi népiszkolai épületben annál bizonyosabban bemutatassák, mert a mulasztások hatóságilag lesznek büntetve. Az előljáróság.

Bíróválasztás Csáktornyan. Petrics Ignác volt csáktornyai községi bíró lemondásával megüresedett bírói állásra a választás tegnap, szombaton délelőtti tartott meg Kolbenschlag Béla járási főszolgabíró elnökléte alatt Járási főbíró délelőtti 9 órakor nyitotta meg a választást s Pethő Jenő, Szilágyi Gyula és Nuzs Mátyas csáktornyai polgárokat kandidálta a betöltendő bírói állásra. A kandidálás után a jelenlevő választó

közönség Nuzs Mátyas városunk érdemes polgárát választotta meg egyhangulag. **Halálozások** Vutsák Béla magánzó f. évi május hó 8-án, esti 7 órakor, hosszas szenvedés és a haladóklok szentségeinek felvétele után életének 41-ik évében Budapesten elhunyt. Az elhalt hült telemei folyó évi május hó 9-én, délután fél 5 órakor az I. ker. új Szent János kórház halottaskápolnájában a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltek és Varazdra szállítva az ottani sírkertben levő családi sírboltban f. hó 11-én örök nyugalomra helyeztetek. — Neuwirt Albert, csáktornyai magánzó folyó hó 11-én délelőtti 11 órakor 78 éves korában Csáktornyan elhunyt. Temetése 11-én délután 3 órakor volt az izr. vall. szertartás szerint nagy közönség részvétellel. Neje, gyermekei unokái s kiterjedt rokonsága gyászolják. Nyugodjanak békével!

— Ki akar egyéves önkéntes lenni?

Bizonyára van olvasóink között akárhány fiatalember, ki annak idején tanulmányait félbehagyta s így a 3 éves terhes katonai szolgálatnak néz elébe. Debreczenben már évtizedek óta sikeresen működik az országszerte kitűnő hírnévnek örvendő Lichtblau Albert-féle miniszterileg engedélyezett katonai előkészítő tanfolyam, melyben mindazon ifjak, kik a megkívánt iskolákat nem végezték, előkészültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. A ki 1883-ban született, már elkésett. Születési év küldendő. Prospectust bárkinek kéréséggel küld Lichtblau Albert intézeti igazgató Debreczen.

Muraköznek egyháziilag való elcsatolása ügyében megindított mozgalom e hó 9-én a vármegye törvényhatósági közgyűlése elé került, melyen Árvai Lajos, a vármegye főjegyzője felolvasta az elcsatolás ügyében memorándumát. A hazafiui lelkesedéssel megfogalmazott kimerítő, meggyőző szép memorándumot a közgyűlés több ízben helyesléssel fogadta s a végén kitörő éljennel jutalmazta. Ez alkalommal a nagy számban megjelent muraközi megbizottsági tagok tisztelték meg főispánjánál, alispánjánál és főjegyzőjénél, hogy kifejezést adjanak a fölötti köszönetünknek, hogy az elcsatolás ügyet ismét napirendre tűzni szíveskedtek. Ziegler Kálmán bizottsági tag lelkes szavakkal tolmácsolta a muraköziek halálját.

A csáktornyai magántisztviselők szervezkedése. A csáktornyai magántisztviselők vasárnap, folyó hó 8-án a tűzoltó laktnya nagytermében szervezkedő gyűlést tartottak, melyen a nagykanizsai magántisztviselők bizottságának három tagja, Schulhof Ákos, a nagykanizsai ipar és kereskedelmi bank vezetőikára (bizottsági elnök), Hochfluss Soma banktiszviselő (bizottsági jegyző) és László Vilmos könyvelő (titkár) továbbá mintegy harmincz csáktornyai tisztviselő vettek részt. Az értekezlet Weisz Miksa lakareképzőtárai főkönyvelő közelnöksége alatt folyt le. — Schulhof Ákos, nagykanizsai kiküldött a magántisztviselők egyesülésének a szükségeségét s az ily egyesületeknek a célját ismertette, mely főleg állás közvetítés és a teljes vasárnapi munkaszünet szigorú megtartásának a szorgalmazásából áll. Hochfluss Soma főlölvasta a nagykanizsai bizottság határozatát. László Vilmos a magántisztviselők nyugdíj-ügye érdekében tartott hosszabb beszédet. Végül elhatározta az értekezlet, hogy elnököt s jegyzőt választ, kik állandó összeköttetésben lesznek a nagykanizsai bizottsággal.

— **Titokzatos eset.** Nagy feltűnést keltett egyik elsőrangú budapesti szállodában két idegen megérkezése, akik az esti órákban minden csomag nélkül, szerény, szegényes öltözékben szobát rendeltek. A portás nem is akart rendelkezésekre bocsájtani lakást, de ezek annyira kérelték, hogy végre két szobát nyitattott nekik. Közben egy nagy lepecsételt levelet helyeztek el a szálloda vaspénztárába és visszavonultak lakosztályukba. A lelküsemert nagyon furdulta a portás oldalát és azért óvatosságra intette a személyzetet a két utassal szemben, sőt annyira gyanússá tette az idegenek elzárkózása, szerény öltözéke és a lepecsételt boríték, hogy a rendőrségre telefonált detektívért, aki kora reggeltől fogva megfigyelés alá vette az idegeneket. Reggelre kelve lépésről-lépésre követte őket és mennyire meg volt lepette a rend őre, hogy a portás által gyanúsítottak Török A. és Társa bankházába, Budapest, Teréz-körút 46. sz. alá mentek, ahol a borítékból kivett nyíró sorsjegy alapján felvették a nagy főnyereményt. A titokzatoság így vált érdekesebbé, mely a szegényeket egy csapásra gazdag emberekké változtatta Török bankház rendkívüli szerencséje folytán.

Színház.

A lefolyt hét műsora »Casanova« cz. operettel kezdődött. Az egész darabon végig, az összes szereplők a legnagyobb becsúgygyal ügyeztek azon, hogy a legtekéletesebb összjátékot nyujtsák.

Vasárnap délután közkívánatra megismételték »Bob herceg«-et, este a Dankó Pista bűbajos dalai folytán érdemesített »Czigányélet« cz. életképet adták melyben a cigány faj szokásait, viseletét, hűen festették s jó alakítást nyujtottak Kövi, Dombi, Fehér és Árnai, Hétfőn, Szigligetinek »Czigány« népszínművet adták, melyet mérsékelt számu közönség nézte végig.

Kedden szép közönség mulatott kedvenczének, Batorinak jutalomjátékán, mely alkalmából a bohókás fordulatokban vídám ötlekben gazdag »Arany Kakas« cz. énekes bohózat került színre. Ez alkalommal még várakozásunkat is felülmutta a sympatikus művész az ő genialis ötleivel, amely soha nem szünetel s minden alakításán sajátos egyéniségét tükrözteti vissza. Zugó tapssal jutalmazták minden egyes megjelenését.

Szerdán Lidit adták nagy közönség előtt Csütörtökön zónaelőadás mellett megismételték »A postás fiú és luga« cz. józú bohózatot. Pénteken Arnyainak volt jutalomjátéka. A »végrehajtó« cz. bohózatot adták teit ház előtt sokat kaczagot a közönség a bohózaton.

Kedden f. hó 17-én Ernyei jutalomjátékául a »Kornevillai harangok«-at adják.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejtethetlen édesanyánk temetésén résztvettek és részvételükkel enyhítették fájdalmunkat, fogadják ez uton is hálás köszönetünket

Kollarics testvérek.

Felolós szerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és laptulajdonos:

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR)

Sve pošiljke se tičuć zadržaja novinah, naj se pošiljaju na ime, **Margitai Jožefa** urednika Csáktornya,

Predplatna cena je:

Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta 2 kor.

Izdateljstvo:

knjižara Fischel Filipova, kam se predplate i obznane pošiljaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći družtveni, znastveni i povučljivi list za puk

Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i fal računaju.

Službeni glasnik: »Čakovačke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Csáktornya«, i t. d.

Plodjenje trsa na stēni.

Nēga mužkoga, ženske, osobito pak dece, koji grozdje nebi ljubili. Na kojim mesti nega gorice, ta iz dalke zemlje voziju i prodavaju za drage peneze dobre čahule. Tak rekuć se trgaju za njega. Kak da bi strašno rēdki sad bil to. I kak da bi tak teško bilo svakomu za jesti si grozdje povati. Pak to nije tak nemoguće, da barem tuliko grozdja plodimo, kaj ako je bratva, svaki dan moremo znati dober tek grozdja.

Svaki si lahko more ploditi grozdje ako hoće. I bratvu more imati svaki gazda iz stēne svoje hiže ili iz drugih zidinah. Na južno stojeća stēna je navēk prilična za plodjenje. Samo na kak najviše je treba rez-siriti, jer drugač ga mladina oščipleja.

Jeden trs nepotrebuje vnogo mesta kraj stēne. Pak nam niti vnogo stroška ne napravi, jer 15—20 komadov korenikov (ključi, koji korena imaju) moremo za jedno-dve korune dobiti. Vnogokrat po priateljstvu i zabadav. Pak ravno poljodolavci si kraj južnih stēnah nenasadiju trsje. Im oko obrčveni zeleni vėnec poleg da okinči i brativnešom dene hižu, pak i sada — dakle hasna — donese. Gđa su zrel i nam zabadav ponudja od lēpih lepše grozde bēle, črne, črlene, kakve gđo hoće. A kaj pak da tr je cvele. Kak vugodna duha nam obkoli okolicu hiže!

Im je to ravno nemarljivost i zlobnost tuliko hasna ne na svoj cilj obrnuti i polasnovati svaku stēnu, na koju od jutra do večera sunce sija.

Ali nē samo kraj stēne, nego i na sunčane mesta na priliku vu vrt je moći saditi na obedvē strani kraj puta. Pak nije ravno tu potrebna draga sēnca, moći je i kre kliča povati trsa. Istina, da je tak faleše, ali, ako sēncu napravimo, onda nam više grozdja da Tamo onda glavno je gnojenje. Svako jesen je treba pognojiti svaki trs. Čez zimuz se onda zcedi do korenja. A na protuletje je opet vkrej treba gnoja potegnuti. Ako tak postupamo šnjim i ako ga dobro obrezavamo, nebude leta, da tuliko grozdja nebi dobili, da nē samo za domaće nego i za prodati dojde. Lēpe peneze moremo dobiti osoeito kre varašov.

To sve sada si moramo premisliti, kada čas imamo, sada si moramo preračunati ne onda, gđa je već cajt delati.

L. R. J.

Japani su opet preobladali.

Celi svēt se čudi japancom: tuliko pameti, znanosti, sigursčine, kak japani skažuju kratko vrēme-to je nišči nē mislil do njih, do onoga naroda, koj je još pr petde-

MEDJIMURJE

desetimi lētni čista zaprt živel med drugimi narodi. 30 let je tomu, kak pošilaju japani svoje sine v Europu se vućit. Pred desetimi lētni su se prvić bili s kinezi. Stalno soldačiju su ne imeli. Svega skup 60 jezer soldatov su poslali proti kinezom, kojih je na miljone, i etto za kratko vrēme je mali Japan preobladal ucizmernu veliku Kinu. Toga su se ne nadjale zvanjske oblasti, koje imaju vu Aziji veliki imetek i kak su počule da je japan preobladal kineze, odmah su se požurile proteštirati, da japani nesmeju dalje zavladati, osvojiti v Aziji. Englēzi, rusi, nemci, francuzi i amerikanci su zjednim glasom krali japanu: stoj, dalje nesmes! Za to kaj si preobladal kineze, dobiš Formoza otoka i stim budi zadovoljen. Port-Arthur pristanišće je posvojil rus, prez krvi zabadav. Iz Korea cesarstva, koje je čez 150 let pod japansku oblast spadalo, su rusi sve japanske šerege vun strah.

Pripetilo se je, još ne tak zdavnja, da su se kinezi pobunili proti našim ljudem, koji v Kini živi i počeli su nje na sve strane mrcvariti. Europenske oblasti su ne mogle odmah šerega poslati v Kinu, da obrani naše ljudi i zato su se obrnule k Japanu da njim pomore bunu zatreti. Japan je na to odmah 15 jezer vojnikov poslal prek v Kinu, koji su na veliku pomoć i hasen služili europenski diplomaciji. Bili su se vitežko i preobladali, onda su prvić bili v savezu s rusom, francuzom, nemcom i englēzom. Kinezka cesarica videć, da se proti tulikim zabadav vupira, pomirila se je šnjimi. Nemec je dobil jeden komad zemlje; englēzi i francuzi željeznice, pristanišća, peneze za včinjenu kvar, rus je prevzel, posvojil celu Mandžuriju (to je jeden veliki orsag) samo Japanu su ne dali nikaj.

Od ve su previdli japani, da se rus kani leći na Kinu i celu lzhodnu-Aziju i ako se jenput v Mandžuriju i v Korei v temelji, onda je zgubljena njohva budućnost. Bojali su se za svoju slobosčenu, da njim i to prevzēme rus i počeli su se pomalen čista stih pripravljati na boj. Oficire su poslali v Berlin, a mornare pak v London, da se zvućiju. Kak se ima vojničtvo voditi, Zidali su parobrode, vnogo štukov dali delati i da se još bolje osiguravaju proti kakovi nesreći, stali su vu zavez s englezom, koj je neprijatelj rusu.

Ali Rus se nē bojal Japana. Za gingavoga ga je držal, kak englezi bure. Kak bi se vre podufali te cverglimi proti oriaškomu rusu iti? Su pozabili, da se puška i vu maloga čoveka ruki sprozi, i ako dobro čila sigurno i trefi. To su ve posvedočili pri Jalu reki. Kakti hrēce su išli nad ruse postrelali njim oficire i konje, prevzeli štuke i trali nje sve dalje i dalje.

Spočetka su na morju harcovali. S

velikom silom, drzovitno su išli nad ruse. Čudaput v noći, v gusti megli, ili pak po belim dnevu. Kaj su šteli, do ve su sve dostigli. Ve se najviše na suhi zemlji boriju. V četrtek i v sobotu su 27 jezer ljudi spravili na suhu zemlju. Port-Arthura, naj jakšega ruskoga festunga su na sve strani obkolili. Do ve više kak pet varašov su njim prevzeli. Rusi se vitežko braniju, ali sve zabadav: od dneva do dneva moraju s težkimi rauami sve dalje i dalje retirerati. Kuroki, japanski general 60 jezer soldatov vodi sobom, koji s velikom silom tiraju ruse. Pri Huangčipunu su ruskoga šerega koj je brojil do 2 jezere 5 sto ljudih, čista uništili. Do 5 sto ljudih polovili i šest štukov prevzeli. Ruske željeznice su na velikim komadu reztepele.

Kak se čuje, rusi se spravljaju proti Mukdenu, glavnomu varašu Mandžurije gde se prehitu kocka, šteri bu srečneši: ili Kuroki, ili pak Kuropatkin, koj je za sada ruski vodja?

Kaj je novoga?

Iz orsačkog spravišća.

7-ga majuša se počel tretji ciklus orsačkoga spravišća. Najprije su prečitali kraljevski rukopis, s kojim odpre znova orsačko spravišće.

Jókai Mór Glasoviti magjarski pėsnik, i pisec Jókai Mór je 5-ga o. m. vumrl. Ovaj čovek bil je poznat po celim svētu radi svojega izvanrednoga talentuma. Malo je takovih narodov, koji nebi poznali njegove knjige. Pri nas v Magjarskim ga brojiju med najglasoviteše ljudi, koji su samo vrēdni, da se imenuju za prve, kak na primer Košuth, Szėschenyi, Petőfi, Deák i t. d. V ponděljek odvečer ob. 3-ji vuri su zakopali 79 let staroga pisca s velikom paradom vu Budapešti. O životu njegovem budemo vu jednim najbližešim broju naših novin pisali.

V tork, 10-ga majuša je opet držalo sednicu orsačko spravišće, na kojoj je Lukač financminister predložil proračun 1904-ga leta i zjednim putem račun dal od 902-ga 903-ga leta. Za lanjsko leto je dokazal, da zbog exlexa blizu 56 miljonov je menje došlo nutri dohodka, kak prveša leta.

Vu letošnjim proračunu je 108 miljonov više zeto gori za izdatke, kak prošloga 903-ga leta, zbog česa je moral onda i dohodek zdići za 106 miljonov. 903-ga leta je izdatek zbil 1 milijard, 90 miljonov, 462 jezer i 670 korun, a dohadak pak 1 milijard 90 miljonov, 936 jezer i 474 korun.

Na koncu j javil, da v letošnji proračun je gori zeto 1 milijard i 190 miljonov

korun za izdatke, dočim dohodek je za 597 jezer korun veći.

Šparati i samo šparati veli minister — kajli samo onda se moći nadjati, da dohodek oblada izdatke, koji od leta do leta raseju. Zato prosi svaku stran orsačkoga spravišća, da zlehkotiju zadaću kormanja, koj se svakom prilikom trsi, da po dušnim spoznanju obavi orsačke posle, — koji izvanredno težku odgovornost povlečeju za sobom.

Iz Chotek grofice kraljevska visost.

Chotek grofica koja vu ono ime postala je kraljica tuvarušica, i zanaveke odpovedala je od prjestolja za uianosti, i kak nam je znano je hercegica postala i sada kak iz Beča po telefonu javiju — Ferencz Ferdinand nadhercega tuvarušica, Hohenberg Zsófia hercegica opet vu povećšavanju reda bude delnica postala. Hercegica vjerojatno kraljevsko visost bude zadobila.

Dinamit pod ekžekutora hižom.

Iz Nagyszalonte pišeju: da Magyar István kraljevskoga suda ekžekutor ove dane v jutro pod svoje hiže stenom jeden iz dinamitom nabiti nabitak je našel. Jeden do polovice zgorlet šmutek je gledal van iz pod stene i kad je ekžekutor pregledal šmutka, sav prestrašeni izkusil, da je to dinamični nabitak. Dalje išće oko hižne stene i još dva takeve pogibeljne patrone najde, takaj iz van stojećim i do polovice zgorletim šmutkom. Bez dvojbe, danabitke nekoi ekžekuciju terpeći od žalosti namestil je pod stenu, da ekžekutora vu zrak spusti. Na srećuda su šmutki, budući pri času vuhki bili, su vgasnuli, prije neg bi do dinamita bili došli. Prestrašeni ekžekutor odmah javi celo pripećenje kod kr. suda vu Nagyszalontu, od kud Budai Antal podsudec na lice mesto ide, da izragu vodi. Od celoga pripećenja izvestje dali jesu nagyaradinskomu kr. fiškaliatu.

Van položeno dēte.

Ove dane na večer vu Budapešti jedna žena skrjuje se pod jedne hiže vratnu boltu i jedno malo povito dēte dene dole na zemlju, zatim pako odbeži. Ovomu zločestomu činu, međjutim našlo se više svedokov pri stanu, koji ženu loviti počeli jesu i prijeli su takaj nju pri vulice vuglu. Zeznalo se, da nije svoje lastovito dēte položila tamo, nego jedne Birtenbach Anna zvane služuće puce. Dekla ni se ufala nataj zločesti čin odlučiti. Zandarstvo je zadržalo Birtenbach Annu, i onu, koja je dēte tamo položila po imenu Hajdu Katalinu težakinju, koja veli, da nju služuća dekla bila nagovorila na to Dete, koje koma da jedanajst dni staro bilo, vu dečinje uočičste odpejlali jesu.

Nihilisti i redari.

Iz Varsó zvanoga varaša donša glasa brzojav, da ove dane poslje podne oko četrtre vure jedna s pištolom i nožom obovružena banda napala je na Dvorski zvanim putu skrovnoga redarstva predpostavljenoga tajnika, redarstva adjunkta i dva redare, kad su vu jednu hižu nuter stupili bili. Dva prve su vumorili, jednoga redara težko, drugoga malo ranili jesu. Od ove bande četiri ljudi prijeli jesu.

Iz varmedjinske hiže.

Devetoga o. m. bila je sesija vu Egerszegu. Med vnoгими drugimi dugovanji bilo je naprejdoneseno pitanje zaradi Medjimurje, koje pod Magjarsku zemlju spada, a biskupa pak vu Zagrebu ima, tojest vu duhovnih

posli spada pod zagrebačku biskupiju. Ovo pitanje se je zbog toga na razpravu doneslo, ar kak nam je dobro poznato, iz Varaždina razpošilaju takove novine vu Medjimurje, koje nisu za dobrog domorodca. A da se negdi negdi čitati moreju te novine, tomu su najbolje zrok nekoi redovniki, koji su se spozabili, da su vu Magjarskoj dobili dobru faru, da ovdje jeju beli kruh, pak pijeju dobro vino. Naši redovniki se vu Zagrebu školaju, to se razme vu illirski duhu, pak sve lepo obećuju vladi i gospodinu grofu, gda za faru prosiju, a kad su ju zadobili, onda se vu šaku smejeju, pak delaju proti Magjarskoj. Čast i poštenje onim gospodim redovnikom, koji nisu takovi. Ar hvala Bogu nisu svi izdajice i puntari. Varmegija se je zavzela za Medjimurje, pak izrekla, da bude k kormanu i vu orsačko spravišće molbenicu poslala, da se Medjimurje k Szombatheljskoj biskupiji prikapci.

Obešeno mrtvo telo.

Iz Liptó Szt-Miklósa pišeju: Vu Bocan liptóvarmedjinski občini obešenu našli jesu Polonyi Samuel tamošnjega stanovnika braćićnu. Na iztragi se bilo zeznalo, da je iz Rozsahegya, gde je bil postuval, domom došel, on sam vmoril je svoju rođakinju, i da sumlju od sebe odvrne, mrtvo telo je obesil.

Za svaku veru cirkev.

Newyorske novine pišeju, da vu Washingtonu za svake vere stran stolnu cirkvu budu zidali, na Satterle protestanskoga biskupa predlog. Kgorostastnoj zidanja cirkvi potrebno bude petdeset milijun korun, koje peneze već pripravne imaju Vu novoj cirкви svećenik more zvršavati službu božju, iz van katolikov, kojim katoličanska vera prepoveda vu druge vere cirkve mešu služiti, prodekuvat međjutim oni takaj moreju iti.

Petra korunili budu.

Ovz javiju iz Belgrada, da dvor i vlada s tom osnom se bavi, da Peter kralj vu Ziška zvaniom kloštru, vu starinskih serbskih kraljev koruna enosti mestu dade sebe okoroniti. Korunjenje poljeg glasa na prijestolje podigjeno godišnicu bude se pripećalo.

Kralja londonski put.

Iz Beča javiju, da kralj vu ljetnoj dobi kak se bil odlučil, da vu London bude puštoval, sad se čisto bil odrekel, nego naš kralj i angleski kralj još vu ovom ljetu se sestali budu vu Karlsbadu, gde Edvard kralj, kak svako ljetu, ljetos takaj dugše vreme bude se zadržaval i vraćil se bude.

Odbiti ručni kušec.

Mučni pojav nastal je — kak rimske novine javiju sad ni davna vu Vatikanu. Nekoliko ni katoličanske vere amerikanskih ljudih dobilo je dopušćenje da slobodno dejdeju vu Vatikan, da pače papa takaj i na audienciju prime nje. Sveti oče s navadnom poniznostjum primil njē. Kod odhadjanja poljeg prepisa cerimaniale papa ie ruku pružil amerikancom, nego ovi nisu kušnuh tamo pruženu ruku. Ova nepipnost na tuliko je uvredila pape kruga, da od sehdb k papi na audienciju amerikanca samo onda pustili budu, ako od nekojega biskupa preporučnicu dobil bude.

Marsal Radetzky.

Tko nije već čul Radetzky — marša igrati, kojega svaka muzikalna banda rado igra? To je marš komponovani još godine 1849 u čast junačkomu starcu generalu, feldmarsalu Radetzkyu. Iu Beču mu je godine 1892. 24-a aprila odkrit liepi brunčeni spomenik na mestu «am Hof.» koj ga prikazuje na konju jahajućeg.

Opisivali ovde njegova sva junačstva i bitke, u kojih je sudieloval, bilo bi odviše utrudljivo za mene, pak i prostor mi ovde nedopušta, jer bi k tomu ciela knjiga bila potrebna; ali toliko mogu u kratko spomenuti, daje Radetzky od godine 1784 do 1849 u ne manje nego stotini bitkah sudieloval, Japica Radetzky (tak su ga u obće svi soldati nazivali) bil je i kakti vojskovođa i kakti privatani čoviek, veliki u svem, pak hoću njegove nieke čine, na koliko će mi prostor dopuščati, pripoviedati onak, kak sam je iz knjigah njegovih suvriemenikah pobral, anda onih, koji su je sami doživeli i videli dakle ne izmišljotine i dosietke, već sve sami istinski dogadjaji.

Radetzky je bil godine 1766 rođen. Kakti oficir je bil tiela nizkoga ali dosta krupnoga i lica farbe zdrave. On je već u trideset petoj godini svoje dobe bil oberstar te je kakti takov bil godine 1801 do 1804 sa svojim regimentom u Sopronu u garnizoni.

U to vrijeme se je nieki glasoviti razbojnik onuda potepal, kojega su onda njegovi soldati u bakonyjskoj šumi ulovili te ga u Sopron dopeljali. Oberstar Radetzky je jednomu soldatu, koj se je tom prilikom osobito izkazal, rekel: «Da bi naš cesar imal puno takovih soldatah, kakav si ti, mi nebi u ratu nijednu bitku izgubili.»

Odmah na to odgovori soldat: «Takovih soldatah ima naš cesar dosta, ali mu manjkaju takovi oficiri kakov ste vi gospodin Oberstar!»

Bilo je 18-a octobra 1805 (Radetzky je već onda bil general — major), kad su francuzi u Italiji na etšu proti austrijancem stali, kojih vojskovođa je bil nadvojvoda Karol. «Gospodin general major» — javi adjutant Radetzkyu — «francuzi hoću Veronettu pod svaku cenu zauzeti!»

«To ja vjerujem» — nasmije se Radetzky «ali ju mi pod nikakovu cenu nećemo dati.» I našu su u toj bitki izbilja obladao.

Godine 1809. 15-a aprila stal je Radetzky pred Landshutom u bavarskoj, gde je Napoleon sa svojim saveznicima bavarcima mosta preko potoka izar već do polovice porušil. Radetzky je dal kanone prirediti te je pričel na Alldorf, gde se je neprijatelj nahadjal, pućati, a do toga su njegovi pioniri imali podrtoga mosta opet u red postaviti. Do poldana su već austrijanci bili na onoj strani mosta, a bavarci su biežali. Smiejuć dovikne Radetzky svojim soldatim: «Napred dieca, da dojdemo još za vriemenom na večerju u Seligenthal!» — I do večera je neprijatelj bil razpršen.

Godine 1813. poslje bitke pri Kulm-u, (Radetzky je već bil feldmarsal lieutenant) je jednoč on sa više officirah jahal u Aussig i tam su svi u jednoj krčmi odseli te su si nekaj za okrepu zapoviedali. Jedan invalid sa drvenom nogom je hotel u sobu, za da zamoli milostinju, ali ga drugi nisu hoteli unutar pustiti, jer da je to tohož za goste

neprilično. Kad je Radetzky invalida zapazil pristupil je knjemu, pružil mu je ruku te ga je namjestil kod njihovog stola. A kad pak mu je još i času vina natočil i ponudil, nisu se mogli ostali zadosta načuditi.

«Ov muž je zajedno s menom u više bitkah proti francuzom stal, on je skupa s menom kod Fleurus-a preko Sambre plival.» pričel je Radetzky u franczskom jeziku pripoviedati) «on je svoju dužnost kakti pošten soldat učinil te je za plaću dobil drvenu nogu a mene je dopal zaslužni križ visokoga reda, i anda je u redu ako ja toj nestalnoj i varavoj sreći jedno malo u pomoć pritečem.» Pri tih riečih hiti nekoliko cekinah u invalidovu kapu te ju pusti od ruke do ruke iti, dok je bila skoro puna, a onda ju preda invalidu. Ov siromak sada presretan digne čašu te ju izkapi u zdravlje Radetzkyja i ciele austrijske vojske.

Bilo je u večer 13-a octobra 1813, onog znamenitog dana narodah bitke kod Leipziga, gde su saveznici austrijanci, prusi, rusi i švedsi sjajno potukli Napoleona i time cietlu Europu oslobodili franczskoga jarma. Cesar austrijski Fran I je sa ruskim cesarom i pruskim kraljom iz niekog brežuljka gledal tek boja i vodju istoga, kneza Karola Filipa Schwarzenberga. Kad je pobieda sjedinjene vojske nad Napoleonom bila gotova, predał je cesar vodji iste, knezu Schwarzenbergu veliki križ Marija Terezijinoga reda. Ali taj junak, koj se je još prije bitke zagovoril, nikakovo odlikovanje prijeti, makar da mu i sreća posluži obladati, je križa u svoj smiernosti iz prsah sknul te ga predał Radetzkyju, koj je tu na nosilah ranjeni ležal — sriečmi: «Toga križa je veliki Laudon nosil i ja ga nikomu vriednijemu neznam ustupiti!»

Sada su nastala mirnija vremena, od godine 1814 pak sve do 1848 i sada je Radetzky imal vremena vojsku po svojoj formi uredjivati, kaj je i učinil te je onda godine 1848. kad se je sardinski kralj Karol Albert proti austriji dignul, imal sve u pravu. Vojska je svoje oči upirala u osamdeset i dvie godine starog maršala Radetzkyja, koj se je u tolikih bitkah proti turkom, franczom i taljanom boril i više krat ranjeni bil, ali niti jednu bitku ikada zgubil. U njegove ruke je dospela sudbina monarkije, i baš je bila u dobrih rukah. Em je Radetzky bil «soldački japek,» za kojega bi njegovi soldati u peklu išli.

Tum vojskom je on u to burno vrijeme izvjestil sjajne pobiede kod Santa Lucia (6-a maja 1848) Vicence (10 junia 1848) Kustozze (25 jula 1848) Mortare (21 marta 1849) i Novare 23 marta 1849). Ove bitke svaku pojedinu ovde opisivati nije mi zadaća a niti je k tomu prostor; one su zabilježene u zlatoj knjigi domaće poviesti.

Bilo je u jutro 6-a maja 1848, kad se je na cesti vodečoj iz Verone prama Santa Lucia videla hrpa jahačah, kod kojih se je po zelenih pernecah na trouglastih škrljakih moglo prepoznati, da je to austrijanski generalni štop. Prvi je jahal starac preko samdeset godinah star, nizkog čvrstog tiela i crvene farbe u licu. To je bil maršal Radetzky. Njemu uz bog je jahal osamnajst godišnji u oberstarskoj uniformi mladić takovom sigurnostju, kak da je sa svojim knjem zrašćeni. Na jedan krat potegne čvrstom rukom vuzde i zaustavi konja, jer mu je Radetzky hotel nekaj povedati. To je bil nadvojvoda Fran Jožef, iz kojega je njegov militarski odgojitelj oberstar Hauslab načinil officira, koj se je mogel i u Radetzkyevom general topu videti dati.

«Cesarska visost» — veli Radetzky nadvojvodu — «kaj čete Vi ovde? Vaša mi prisutnost prouzrokuje samo neprilikah. Ako Vas nesreća stigne, kolika odgovornost za mene. Ako bi Vas neprijatelj slučajno ulovil, lak sve, kaj je moja vojska napredovala, more izgubljenim postati».

«Gospodin feldmaršal» — odgovori princ — «moguće da je to, što su me simo poslali bila neopreznost, ali kad sam već jedan krat ovde, to mi poštenje nedopusta bez obavljene stvari vratiti se».

Radetzky začudjeno pogleda mladoga nadvojvodu, jer on, koj je za svog života u sto bitkah stal, je znal, kaj to znaemuje, ako mladić prvi krat onde stoji, gde stari, prokušani muževi drhću, kada takov mladi život vide u pogibeli. Kod Santa Lucia je nadvojvoda Fran Josip, sadanji naš kralj, bil prvi krat u ogroju. Sedam mjesecih kasnije, 2-a decembra je bivši cesar Ferdinand, u Olmucu predał vladanje mladomu nadvojvodu Fran Josipu, sinu svoga brata Karola Ljudevita, koj još i danas slavno vlada.

U bitki kod Vicence opazi Radetzky, da jeden od grenadirah nema za čakom zelenu grančicu, bez koje onda soldat nije u boj išel. «Holla, gde ti je boji znak?» — zapita ga Radetzky. Grenadir se izpriča, da ga je zgubil

«No, za friškoga si donesti već nema vremena: jer evo, domovina nas već zove, no, ali hodi simo, budemo se dielili». Siedi feldmaršal vzeme iz svog škrljaka zelenu vešicu, razpolovi ju i dade polovicu grenadiru; ali ov ju nezatekne za čakom, već ju spravi u molitvenu knjigu a ovu opet u prsni žep riečmi: «Prosim vašu excellenciju, ja si odmah frišku grančicu pribavim, ali ova bude pod bitkom na mojih prsih, pak ako padnem, neka ide sa mnom i u grob.» — Bil je to mesarski dietić, danas majstor u Hallu kod Linca, Eduard Mayer, koj tu, sada dakako povehnjeno i posušenu vešicu u rami pod staklom vrh svoje postelje čuva i nebi ju nikomu za nikakove novce dal. Em ju je dobil od predbroga otta Radetzkyja.

Za vremena rata je u Radetzkyevom kvartiru uvijek vladal kameradski tonuš i japica Radetzky se je uvijek ljubljeno i kameradski prama ostalim podčinjenim officiom vladal, baš kak otac med svojom diecom. Pod jednim obedom 23-a marta 1849, baš on dan malo prije bitke pri Novari, nahrupili su officiri na staroga feldmarsala tim zahtievom, da si pusti mustače rasti, (on se je posve gladko navadno podbrival) jer pošto da ciele vojska nosi mustače samo njezin vodja ne. Glavom skimavajuć i rukom preko gladkog lica potegnuvši, odgovori Radetzky: «Pushite me u miru vašimi komedjama. Ja sam još od negda uslied regule bez brade i mustačah, pak nebudem sada pod stare dane tim započel!»

Ali generali i ostali officiri su dobro poznali svojega japicu Radetzkyja, pak su jurisom navahili na njega radi nošenje mustačov.

«Ali sad pak mirujte», — veli Radetzky — «ja ću vam anda obečati, slušajte: Ako mi u prvoj bitki, koju ćemo imati, piemonteze sklopemo, tak ću si pustiti mustače rasti».

I nut, slučaj je hotel, da su istoga dana poslie obeda imali sa piemontezi sukob te su je izbilja pošteno izklopali i to je bila bitka kod Novare (23-a marta 1849). Od togdana su Radetzkyju pričeli bieli mustači rasti te su si soldati već za čettrinajst dni prišep-taveli: «Gledaj, gledaj, japica Radetzky ima mustače».

U istoj bitki kod Novare se je i to dogodilo, da je Radetzky opazil, kak njegovi kanoniri na piemontezku navalu iz svojih kanonah junački odgovaraju, pak je proti okolo sebe sakupljenim generalom i štopskim officiom izkriknul: «Gledajte samo ove junake, kak se vitežki bore, moram njim bodreniem malo veselje napraviti.» I tim pritisne svoga konja ostrugami te strelohitro odleti med žviždajućmi kuglami do baterije da onde svoju diecu pohvali i svakomu pojedinomu ruku stisne.

I ovak bi se o Radetzkyju dala ciele knjiga napisati, njegovo svako dielo kakti list lorbera u junački mu vienac.

Valjda je mojim vriednim čitateljem poznato, da je princ Eugen Savojski, najglasovitiji vojskovodja svojeg vremena, bil vrlo pobožan. Jošće je sačuvana molitva, koju si je sam sastavil i svaki dan molil, te koja glasi: «Ja vierujem u te Bože moj; utvrdi u meni moju vieru. Ja te ljubim; zažgi u meni sve više i više moju ljubav. Ja se žalujem za moje grieh; povisi moje požalovanje.» i t. d. Ova molitva dokanča riečmi: «Učini, da ću se pred Tvojim sudom uvijek plašiti! Dopusti, da vremenitim i vekičnim mukam izbiegnem a od Tebe o Bože moj viedni život postignem te sluzi Jezusa Kristuša gospodina našega Amen».

Kak veliki čoviek u istinu, bil je i Radetzky duboko nabožan. On je uvijek u žepu nosil čislo, koje je i rado molil. U istinu je bil ganuljivi moment, kad si je na skrad njoj uri dal dopeljati tridentinskoga biskupa, za da ga na smrt i na drugi put u vekičnost pripravil.

Konec sledi.

Em. Kollay

Nekaj za kratek čas.

Samo na kratkoma.

III. Frigjes Vilnoš, pruski kralj je jako malo rad govoril. Ako je samo mogel, vu jedni reči je izrazil sve, kaj je nakanil povedati i to je potrebuval od drugih, da i oni tak činiju.

Jenput je otišel v toplice, i tu su ga opoménuli, da je med gosti jeden gospon magjarski magnaš, koj takaj ljubi kratek govor i on sam se nigdar drugač nespomina.

Drugo jutro se zide kralj pri jednim zdencu s magnašom, kojega pozdravi i pita

Se kupleju?

Pijem.

Soldat?

Magnaš.

Tak?

A ve je magnaš počel pitati:

Redar?

Kralj.

Gratuliram!

Hrusóczy Elek

Odgovorni urednik:

MARGITAI JOZSEF.

ETERNIT PALA

AZBEST-CEMENT-PALA

HATSCHEK LAJOS SZABADALMA.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MUVEK Hatschek Lajos BUDAPEST VI., Andrassy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsi rakomány. — kérjen ismertetést.

659 11-22

Ő cs. és kir. Fensége Ferencz Ferdinand Főherczeg úr védnöksége alatt álló

Erzsébet Királyné Alapítvány sorsjáték főnyereménye

100.000

korona érték.

Továbbá több 10.000, 5000, 3000, 2000, 1600, 1000 stb. koronás összesen hét ezer nyermény

Egy sorsjegy ára 1 Korona

Huzás visszavonhatatlanul
1904. május 28.-án.

Sorsjegyek kaphatók
Fischel Fülöp, Weisz Miksa főkönyvelő, Neumann Vilmos, Todor R. utóda és az Erzsébet királyné sorsjáték fiókkezelőségénél
V Nádor utca 23

**Hirdetések felvételnek
a lap kiadóhivatalában.**

Ügyes képviselők kerestetnek!

Szeszt

a legjobb likörök, palínkák, mindenféle spiritusz és ecet készítéséhez felülmúlhatatlan minőségben szállíthatók.

Nagy megtakarítást, mesés eredményt biztosítok

Megbízható különleges receptek.

Arjegyzéket és prospectust ingyen küldök.

Pollak fülöp Károly

szeszgyára

Prága (Csehország).

Ügyes képviselők kerestetnek!

Osztály-sorsjegyek

Lukács Vilmos

BUDAPESTI BANKHÁZÁBÓL

KIZÁRÓLAG NÁLAM KAPHATÓK

Huzás már 1904. május 17. és 18-án

az I-ös osztályú / egy egész / egy fel / egy negyed / egy nyolcad sorsjegyek árai: | 12 kor, 6 kor, 3 kor, 1.50 kor.

Todor R. utóda fűszer- és üvegkereskedő
Csáktornya.

672 8 — 8

Richter-féle
Limiment. Caps. camp.
Horgony-Pain-Expeller
egy nagy kipróbált hatású, amely már több mint 33 év óta nagy bizalommal és eredménytelenség nélkül használható. Csak az igazán megbízható Intes. Szilárdított anyagok miatt beváltás nélkül az orvosok leggyakrabban és sikeresen a "Richter" orvosi vegyületet használják. A "Richter" orvosi vegyületet 80 f. f. k. 10 f. és 2 k. ártalmatlan, legelőnyösebben kapható. Főraktár: Török József gyógyszerész Budapest.
Richter F. Ad. és Tarsa, orvosok kir. orvosi tanácsadói Budapest.
Rudolstadt.

Aki cipőjét elegánsan és tartósan akarja viselni csak:

Globin
tisztítószert használjon
Legfinomabb tisztítószert minden lábbeléhez.
Kapható Csáktornya:
Neumann Salamon, Mráz Testvérek, Kelemen János és Heinrich Miksa kereskedésében. 673 5-10
Egyedüli gyártása: Fritz Schulz jun. Akt.-Ges., Eger, u. Leipzig.

MAGGI izesítő

páratlan a maga nemében és régóta jól bevált eszköz, hogy gyenge leveseknek, mártásoknak, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk. -- **Néhány csepp elegendő.**
 Kapható minden fűszerkereskedésben, csemege-üzletben és drogeriában. 534 32—
 Üvegecskékben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegecskéik olcsóbban utántölthetnek.

Jónak, a jobb az ellensége.
 Tényleg a legjobb az eddig használatban levő szappan, szóda, por, stb. anyagoknál vaszon és pamut ruháink mosására. a Schicht által újonnan feltalált

mosó kivonat,

„Asszonydicséret”

védjeggyel,
 a ruha beáztatására.

Előnyök:

1. Az eddig szükséges volt mosási időt a felére csökkenti.
2. Fáradtságot a negyedére.
3. A szóda használatát teljesen fölöslegessé teszi.
4. Minthogy tisztábbá, tehát fehérebbé is varázsolja a ruhát.
5. Ugy a kezeknek, mint a ruhának teljesen ártalmatlan, amiről az alant jegyzett czég kezességvétel vállal.
6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más mosószerénél.

Nélküldözhetlenné válik minden háziasszony és mosónőnél egy egyszeri kísérlet után
Mindenütt kapható

Schicht György, Aussig.

A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai szárazföldön

680 1—36

BRAZAY KALMAN
 SÓSBORSZESZ
 KESZITMENYE.

NAGY ÜVEG ÁRA - 2 KOR
 KIS ÜVEG ÁRA - 1 KOR

Használati utasítás minden üvegehez mellékelve van.

Idény: május október.
 (Teli kurak október, április hónapokban.)

Asvány- és iszapfürdő DARUVÁR

(Slavoniában.)

A és B kút szab. áll. víz állomása. Közvetlen összeköttetés Budapest és Bécs felé.

Vastartalmu forrás- és iszapfürdők. Hőfok 34°-50° C. Márvány-, porcellán-, tükör-, iszap- és lápfürdők. Sikeres gyógyhatással bír az összes női bajoknál, verszegénységnél, köszvény- és szűzcsontbántalmaknál. Kényelmesen berendezett fangó-osztály, begöngyölések a kitűnő gyógyhatású daruvári ásványvízzel, melyvel különösen adult csúszos és köszvényes bántalmaknál, valamint adult női bajoknál (menstruációknál) lenyeg eredmény érhető el. Az újonnan épült és kényelmesen berendezett lakószobák, ugyszintén az ugyancsak most épült olvasóterem, a „János” fürdővel és a fangó-osztályal zárt és fűtendő folyosó által vannak összekötve. Mar a roma idők óta híres, póhatású fürdő, a slavoniai középkorban gyönyörű völgyében fekszik, erős magasságtól ovezve. A fürdők és lakosztályok egy remek árnyékos sétány közepén fekszenek. Acetylen-világítás, zenekar, lawn-tenisz, tekepálya, táncmulatságok, kölcsönkönyvtár. Gyönyörű kirándulások a történetileg nevezetes és tájképi pompás környékbe. Fölleges séták, melyek leginkább nyugalmat és üdülést kereső városiaknak alkalmasak. Étkezés a fürdőszobában havonta: I. osztály 60 korona, II. osztály 60 korona. Előzetes kiszolgálás. Katonatisztek, állami és vasúti tisztviselők kedvezményben részesülnek. Az elő- és utó-udvarban tetemes árnyékművek. Főorvos dr. Fischer Simon, aze kívül a városban meg két orvos működik. — Prospektussal és felvilágosítással készségesen szolgál a

A daruvári fürdőberlet igazgatósága

693 3—6

MEGHIVÓ.

A Csáktornyai Tárházak részvénytársaság

folyó évi május hó 30-án délután 2 órakor saját helyiségében

rendkívüli közgyűlést tart,

melyre a t részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Azon részvényesek kik azon megjelenni óhajtanak, kötelesek részvényeiket a még nem esedékes szelvényekkel együtt a Csáktornyai Tárházak részvénytársaság pénztáránál letenni.

Csáktornya, 1904. május 15.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Tárgysorozat:

1. Az alaptörke felemelése.
2. Az alapszabályok módosítása.
3. Egy új igazgatósági tag választása.

681

HIRDETÉS.

Vb. **Büchler Mór** perlaki rőfösáru kereskedő czég esődtömegéhez tartozó a csődlettárban 1—833. tételszámok alatt felvett 9491 korona 46 fillerre becsült, vászon, chiffon kézmű stb. mindennemű rőfösárukból álló árutár ajánlati uton eladatik.

Az írásbeli zártajánlatok **legkésőbb 1904. évi május hó 26-án déli 12 órakor** 949 K. 14 fillér ovadékkal együtt lepevéseltelve **Dr. Rotschild Jakab** nagykanizsai ügyvéd esődválasztmányi elnöknel nyujtandók be, hol a csődlettár és a közelebbi feltételek betekinthezők.

Az árutár **Grész Alajos** perlaki ügyvéd tömeg-gondnok közbenjöttével **Perlakon** megtekinthező.

Nagykanizsán, 1904. évi május hó 5-én.

Dr. Fried Ödön, ügyvéd,
 mint esődválasztmányi jegyző

699

Osztálysorsjegyek !

XV sorsjáték

110.000 sorsjegy, 55.000 nyer.

legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben

1.000,000 kor.

Sorsjegyek eredeti áron:

I. oszt. 1/8 1 K. 50. 1/4 3 K., 1/2 6 K. 1/1 12 K.

Kaphatók Csáktornyan

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)

könyvkereskedésében.

Meggyőződés hasznot hoz!

Egy próbarendelés által meggyőződhetik áruink páratlan jó minőségéről és azok hallatlan olcsó árairól.

Legnagyobb választék

új mintájú, **gyapot-, mosó- és selyemszövetekből** női és férfi más **fehértanú** cikkekből, **kalapok** stb. ruházati cikkekből. **Szőnyegek, takarók, függönyök** stb. stb. Minden áru a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelűig, izlésesen elkészítve van raktáron.

Cs. és kir. udv. szállítók.

LUDWIG **ZWIEBACK** & BRUDER

Wien VI/2. Mariahilferstrasse III.

A monarchia egyedüli áruháza, mely versenynélküli olcsó árai mellett is 15 K.-án felüli rendelésnél postadíjmentesen szállít.

 kezeség melletti tartós mosó-, pamut- és selyemszövetekből álló mintaküldeményünket ingyen és bérmentve küldjük.

Pompás képes árjegyzék.

Mindenféle tégla

úgy mint: faltégla, lyukas és tömör sajtolt faltégla, igen alkalmas nyers építkezésekhez, továbbá hódfarkú és hornyolt tetőcserép, valamint orrkövezet-, kut-, csatorna-, parkany és jászoltégla. úgy alagsó is a legjobb minőségben bármely állomásra szállítva kapható az alant nevezett téglagyárban

Árjegyzékkel és mintával szívesen szolgál

Uradalmi göztéglagyár

685 5-10 Sárovar.

Bérbeadó.

A Deák-utcában (a mura-közi takarékpénztárral szemben) egy

üzlethelyiség

mellékszobákkal és hozzátartozókkal azonnal kiadó. Lakásnak is alkalmas. Bővebbet Pollák Izidornál, ugyanott.

Van szerencsém a n. e. közönség b. tudomására adni, hogy üzletemet egy dusan felszerelt

  üvegraktárral

bővítettem ki.

Elvállalok továbbá mindenemü **üvegezési munkát** (ablakok, képek, tükrök) és **keretezést**, melyeket szakértelemmel, pontosan és jutányosan eszközölök

Fűszerüzletemből ajánlok továbbá mindenemü **háztartási s ételmi cikket**, úgymint **lisztet, cukrot, kávé, déligyümölcsöt, finom olajokat** stb. stb. összes **fűszerárúkat**, melyeket kitűnő minőségben, jutányos áron pontosan szolgálok ki

B. megbízásukat kérve, maradok

teljes tisztelettel

Kelemen János.

Csaktornya Perlaki-utca 312.

688 1-3

Čast mi je obznaniti p. n. obéinstvo da sam moju trgovinu raširil bogatim

 skladištem glaža

Preuzimam svakojako **glaznarsko delo** (obloke, kipe, zrcala, rame) koje delam brzo točno i uz najfalešo ceno.

Iz moje začim trgovine preporučam svakojake kućanske članke name **melo, cukora, kavu, južnisad, fino olje**, i t. d. ukupne začim robe koje u izvrstnom svojstvu i poleg najfaleše cene točno i brzo poslužim

Vredno poverenje prošec ostanem

sa slovanjem

Kelemen János,

Perlaki-utca 312 broj